

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Jaar II: 12, Vlaagt de bazum!

Vrijdag 2 Maart 1900.

Dagg. I: 4, Is het voor u liever wel de tijd / dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit hiet woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3,2 maal.

UITGEVER:
C. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOL. SCHOOL.

Namens den Secretaris der Curatoren van de
Theol. School, Ds. L. Neijens, wordt bekend
gemaakt, dat de Handelingen der Cur.
Verg. 1899 door de Firma A. Gezelle
Meerburg toegezonden zijn aan de Geref.
Kerken en verdere gewone adressen. Wie over-
hoopt geen exemplaar mocht ontvangen hebben,
of ook nog enkele in 't belang der Th. Sch. zou
kunnen gebruiken, gelieve hiervan opgave te
doen aan

C. MULDER, Bibl.

Kampen, 27, 3, 19.

PLAATSELIJKE KERKEN.

ENSCHEDÉ, 27, 2, 19. 'Onze Leeraar, Ds J. Gideonse,
ontving ene roeping van de Geref. kerk te Wanswerd. Het is
onze eenparige wensch, dat Z.Eerw. volle vrijmoedigheid van
den Heere ontvange om bij ons te blijven.

Namens den Kerkeraad A.

K. NIEBOER, Scriba.

SPRANG, 20 Febr. 1900. Gisteren na de voormiddag-
godsdiensttoefening stelde onze zeer binnende Leeraar de gemeente
in kennis met een ontvangen beroep van de kerk te Strijen.
Met ingenuïteit vernemen wij dit der zusterkerken in den
lande, vanwege de eer daardoor aan onzen predikant wederom
bewezen; doch met droefenis, dat Brabant het weinige, dat ze
nog bezit, wordt afgevragd. Wij kunnen daarom niet hopen,
dat de wensch van Strijen, maar die onzer kerk worde verhoord,
door Hem, die zijnen dienaar bevelen naar zijnen wil te
handelen. Neige de Heere onze God het hart van Z.Ew. om

onder ons te blijven arbeiden tot zegen onzer kerk en blijdschap
der gemeente, die hem liefheeft om zijns werks wille.

Namens den Kerkeraad,
G. KUIJPERS, Scriba.

ENLICHHEIM, 25 Febr. 1900. Zondag 11 Febr. maakte
enze geachte Leeraar Ds. P. D. de Groot aan de gemeente
bekend, ene roeping te hebben ontvangen van de Geref. kerk
te Gerkstlooster. Heden werd de gemeente verblijd door de
mededeeling, dat Z.Eerw. voor die roeping had bedankt.

Namens den Kerkeraad,
J. VAN DULIN, Scriba.

LEEK, 25 Febr. 1900. Beroepen bij de Geref. kerk alhier,
de Welc. heer H. Heida Ez., Candidaat te Mildam. Dat
deze roeping blijke te zijn naar den wil des Heeren, is de
wensch van kerkeeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
S. VAN DER VEEN, Scriba.

TEN BOER, 25 Febr. 1900. Hedenvoormiddag na de
godsdiensttoefening, maakte onze geliefde Leeraar, Ds. P. Bos,
aan de gemeente bekend, ene roeping te hebben ontvangen
van de gemeente te Tiel. Het is de wensch en bede van den
kerkeeraad en de gemeente, dat wij spoedig van Z.Eerw. mogen
hooren: ik blijf bij u.

Namens den Kerkeraad,
J. H. STEENHUIS, Scriba.

LANGESLAG BIJ HEINOOD, 25 Febr. 1900. Heden werd
uit een te voren gemaakt driel, onder leiding van onzen
geachten Consulent, Ds. J. Hessels, tot Herder en leeraar derer
gemeente gekozen, de Eerw. heer H. J. Heida Ez., Coad. tot
de H. Bediening. Kon het zijn, dat op deze roeping 206 den
zegen des Heeren moge rusten, dat ze weerklink vinde in
het hart van dezen jeugdigen aanstaanden dienaar des Woods.
Dit is de bede en wensch van ons allen.

Namens den Kerkeraad,
H. KOOIJER, Scriba.

ANNA-JACOBA-POLDER, 25 Febr. 1900. Heden was het
voor deze gemeente een blijde dag, daar de beroepen predikant,
de Welc. heer P. Bruinsma, in het morgenroep werd
bevestigd in zijn ambt alhier door Z.Eerw. oom, den Welc. heer
J. Bajema, predikant te Epe, naar aanleiding van Exodus
25: 40. Des namiddags verbond de bevestigde Leeraar zich
aan de gemeente predikende over 2 Cor. 4: 5.

Namens den Kerkeraad,
A. WISSE, Scriba.

OPEINDE-NIEGA, 27 Febr. 1900. Tweetal: H. Heida
en S. Idema, Candidaten.

Namens den Kerkeraad,
H. V. D. MARK, Scriba.

CLASSEN.

Classis Alkmaar.

Vergadering te Helder D. V. Donderdag 22 Maart
aanvang half tien.

Namens den Kerkeraad der roepende Kerk,
J. BAAS AZ., Scriba.

ONTVANGSTEN.

Voor de Theologische School.

Gorinchem	f 28,42	Gees (S. C.)	f 6,20
Meerkerk	- 4,-	Bolsward A	- 9,25
Deventer A	- 8,65	Bolsward B	- 4,61
Deventer B	- 4,58	Exmorra	- 2,02
Enschedé A	- 7,83	Gaast	- 5,-
Enschedé B	- 13,25	Idseghuizen	- 4,50
Enter	- 2,50	Scheutens	- 2,18
Hankbergen	- 2,76	Makkum	- 5,29
Hengeloo	- 3,20	Oosterend	- 6,85
Nijverdal	- 9,41	Pingjum	- 0,96
Olst	- 2,50	Schard	- 3,80
Rijssen	- 3,-	Tjerkwerd	- 0,75

Vriezenveen	- 2,20	Wommels	- 5,90
Wierden	- 1,83	Wons	- 5,10
Wijhe	- 3,90	Cubaard	- 3,-
Krimpen a/d Lek	- 4,-	Duisburg	- 2,19
Gift van G. K. H. te Zwartsluis	-		- 2,-

Voor de Uitbreiding.

Door Ds. G. H. Zahn te Vries, Corr. Cl. Assen, de contrib.
uit Borger van Ds. G. Meyer f 0,50, L. van Dijk f 0,50,
J. Vedeler f 0,50, J. K. Meijering f 0,50, W. K. Sikkes f 0,25,
Gez. Beuling f 0,50, A. Huizing f 0,50, Alb. Oving f 0,50,
J. Warringa f 0,50, H. Oving f 0,25, L. Nanning f 0,50, G.
Diemer f 0,50, J. Oldenburger f 0,50, D. Klugenberg f 0,25.
Contributies uit de Smilde f 5,75.

Door Ds. N. P. Litlooy te Krimpen a/d Lek, Corr. Cl. Gouda,
de contrib. uit Krimpen a/d Lek van Ds. Litlooy f 1,
A. de Boer f 1, C. Koolman f 1, J. Zoeter f 1, A. Groene-
veld f 0,50, A. W. de Graaff f 0,50, P. Kalkman Sr. f 0,50,
W. Kalkman Sr. f 0,25.

Maandag 1.1. ontving ik van »K. te Arnhem»
Aandeel No. 220, dat aan de School geschenken
werd.

Zwolle, 24 Febr. 1900, van de Theologische School,
Poitiersingel 120. Dr. H. FRANSSEN.

Voor de Zending onder de Joden.

Onder hartelijke dankbetuiging kan ik de ontvangst ver-
melden van:

Door Ds. Kropveld van G. Jonkhart te Oostzaan
zijnde door D. v. Leeuwen verzameld f 3,-
P. pw. uit Arnhem uit de bus der Jongedochters-
veren. Vreest den Heere en wijkt van het kwade" - 10,35
P. pw. van X. te Boskoop - 10,-
De bijdrage van den hr. Nieuwegein te Kralingen. reeds
vroeger verantwoord, was namens de Zendingveren.

Met aanbeveling.
Rotterdam,
23 Febr. 1900. N. Koors,
Oost-Molenstraat 5.

KENNIS EN LEVEN.

VII.

Daarmede, dat kennis tot leven
en leven tot kennis leidt, is beider
wederkeerig verband nog niet vol-
doende omschreven en bepaald.

Uit Joh. 1: 12, 13 wordt terecht
afgeleid, dat het leven, hetwelk ge-
schonken wordt in de geboorte uit
God, aan het aannemen van Christus
en het gelooven in zijn naam vooraf-
gaat.

Het verband wijst dit uit. Het
Woord, dat in den beginne bij God
en zelf God was, is aan alle dingen
verwant, bepaaldelijk aan de wereld,
aan de menschheid en aan Israël.
Want alle dingen zijn door dat Woord
gemaakt. In dat Woord was het
leven en het leven was het licht der
mensen. En Israël was het zijne,
dat Hij tot zijn erdeel aangenomen
had.

Op grond daarvan zou men ver-
wachten, dat alle schepselen dat
Woord bij zijne werking en verschi-
ning in de wereld met vreugde zou-
den hebben begroet. Maar het tegen-
deel was het geval. De wereld, die
door Hem was gemaakt, heeft Hem
niet gekend. De menschheid, die in
duisternis wandelde, heeft het licht
niet begrepen. En zelfs de zijnen, tot
wie Hij kwam in het vleesch, hebben
Hem niet aangenomen.

Het scheen daarom, alsof de wer-
king van den Logos in de wereld en
de verschijning van Christus onder
de menschen geheel ijdel en ver-
geefs was geweest. Maar dat is
toch inderdaad niet zoo. Daar waren
er, die Hem aannamen en geloofden
in zijn naam. Het waren zij, die
niet uit den bloede noch uit den wil
des vleesch noch uit den wil des
mans, maar uit God geboren werden.

Deze geboorte uit God verklaart
dus, waarom zij, in onderscheiding
van alle anderen, niet vijandig van
Christus zich afkeerden maar geloof-
den in zijn naam. Het geloof in
en de kennis van Christus is vrucht
van het leven, dat hun door geboorte
uit God werd geschonken. Omdat zij
van hemelschen, Goddelijken oor-
sprong waren, hebben zij Hem, die
uit den hemel neergedaald en door
den Vader gezonden was, als den
Christus Gods erkend en beleden.
Want wie uit God is, hoort de woer-
den Gods.

Toch, al is ongetwijfeld in dezen
tekst de gedachte vervat, dat de
wedergeboorte, de instorting van het
beginnel des geestelijken levens, aan
het aannemen van Christus en het
gelooven in zijn naam voorafgaat,
toch mag daaruit niet worden afge-
leid, dat deze wedergeboorte door
een afstand van jaren van het komen
tot het geloof gescheiden is, dat zij
buiten het Woord Gods om geschiedt
en in den onbewusten toestand des
menschen plaats heeft.

De vraag is thans hier niet aan
de orde, of de wedergeboorte niet
alzo geschiedt kan en dikwerf ge-
schiedt, maar alleen, of het vierde
Evangelie, de wedergeboorte plaat-
sende vóór het geloof, op dergelijke
gevallen het oog heeft. En daarop
is niet anders dan een ontkennend
antwoord mogelijk.

Immers wisselt de uitdrukking: uit
God zijn of geboren zijn, met deze
andere af, dat alleen zij, die uit de
waarheid zijn, die de waarheid doen,
die den wil Gods willen volbrengen,
dat zij alleen de stemme Gods hooren,
tot het licht komen en van Jezus
leer bekennen, dat zij uit God is.
Hierbij kan er alleen gedacht worden
aan zulke personen, die onder het
evangelie leven, die eenigermate de

waarheid Gods kennen en van zijn
wil hebben gehoord. De waarheid
is toch bij Johannes geen onbewuste
aspiratie van den mensch, maar eene
reële wereld van gedachten, door
God in Christus en alzoo in het evan-
gelie geopenbaard.

Hetzelfde leert ook de bekende
plaats Joh. 6: 44, waar Jezus zegt,
dat niemand tot Hem komen kan,
tenzij de Vader hem trekke. Want
dit trekken, ofschoon het volstrekt
niet maar eene zedelijke aanrading
is, wordt in de volgende verzen door
een van God geleerd worden ver-
klaard. Wat Jezus daar zegt, is
hetzelfde, als wat reeds in de pro-
fete verkondigd werd, dat zij allen
van God geleerd zullen zijn. Alleen
zij, die van den Vader hoorden en
leerden, n.l. wat Hij in zijn evan-
gelie van Christus getuigt, die komen
tot Hem. Het is dezelfde gedachte,
die Jezus elders tot Petrus uitsprak,
toen deze Hem beleden had als den
Christus, den Zoon des levenden
Gods: vleesch en bloed heeft u dat
niet geopenbaard, maar mijn Vader,
die in de hemelen is.

Als Jezus in het Evangelie van
Johannes dus telkens tusschen twee
klassen van menschen onderscheid
maakt, tusschen zulken, die niet en
anderen, die wel uit de waarheid
zijn, dan heeft Hij daarmede aller-
eerst ongetwijfeld de Joden van zijn
tijd op het oog.

Die Joden waren de „zijnen;" zij
behoorden tot het volk, dat Hij tot
zijn eigendom had aangenomen.
Hunne Schriften getuigden van Hem,
al meenden zij ook ten onrechte, dat
zij in de letter der Schriften het
eeuwige leven hadden. Door zijne
geboorte uit Israël, bewees Hij, dat
de zaligheid uit de Joden is. Maar
de Joden stelden zich hoe langer hoe
vijandiger tegenover Hem, verwier-

pen Hem en hechten Hem aan het
schandhout des kruises.

Slechts betrekkelijk weinigen waren
het, die Hem als den Messias erken-
den. Dat waren zij, die uit God
geboren waren, die de waarheid
deden, die den wil Gods wilden doen,
maar die natuurlijk nog niet aan-
stonds, als zij van Jezus hoorden,
konden aannemen, dat in dezen
mensch de beloofde Messias versche-
nen was. Zoovelerlei twijfel en vreeze
hield hen dikwerf nog langen tijd
terug. Wij zien het in een Nathanaël,
den Israëliet, in welken volgens
Jezus' getuigenis geen bedrog was,
in een Nicodemus, die 's nachts tot
Jezus kwam, en in zoovele anderen,
die eerst langzamerhand hunne op-
rechte verwachting van den Messias
in dezen Jezus van Nazareth vervuld
zagen.

Van al deze Israëlieten zonder be-
drog kon getuigd worden, ook voor-
dat zij Jezus als den Christus er-
kenden en beleden, dat zij uit God
geboren waren en de waarheid deden
en op 's Heeren tijd de stem van
Christus zouden hooren en verstaan.

En soortgelijke gevallen komen
ook altijd, in kleiner of grooter getal,
in de Christenheid voor. Daar zijn
er, die niet uit de waarheid zijn en
daarom steeds verder afwijken; zij
gaan van ons uit, omdat zij niet van
ons waren. Doch er zijn ook ande-
ren, die wel uit God zijn geboren
maar toch door twijfel of vreeze nog,
als Nicodemus weleer, weerhouden
worden van de belijdenis van Jezus
als den Christus. Ook van hen geldt,
dat zij de stem van Jezus eenmaal
zullen hooren en Hem als zijne scha-
pen volgen zullen.

Hieruit laat zich ook verklaren,
dat het vierde Evangelie, schoon zoo
sterk mogelijk uitsprekende, dat al-
leen de uit God geboren tot Chris-

tus komen en in Hem gelooven, toch
anderzijds de zedelijke verantwoor-
delijkheid des menschen geen oogen-
blik opheft of verzwakt. Van een
gnostisch dualisme, dat de menschen
van nature in soorten splitst, is ne-
gens sprake. De geboorte uit God
is geen physische verandering of
magische omzetting; zij draagt ge-
heel en al een geestelijk karakter,
zij staat met het kennen en doen der
waarheid in verband.

Het trekken des Vaders verwezen-
lijkt zich door een hooren en leeren
van wat God verkondigt. Daarom
blijft de mensch voor zijn ongelooft
verantwoordelijk. Het schort aan den
wil, dat zoovelen niet tot Christus
komen, om in Hem het eeuwige
leven te vinden, 3: 19 & 31, 5: 40,
7: 17, 8: 44. Zelfs de wasdom en
kennis en leven is daarvan afhan-
kelijk, dat iemand in Christus blijft,
gelijk de rank in den wijnstok,
15: 2 & 9, 8: 31.

BAVINCK.

BIJBELSCH TJDREKENING.

Tusschen de H. Schrift en de heden-
daagsche wetenschap bestaat er over
den ouderdom van het menschelijk
geslacht een zeer groot verschil. De
Heidenen spraken dikwerf van vele
wereldtijden en schreven aan de aarde
en aan de menschheid een bestaan
van tien en honderd duizenden van
jaren toe. En de nieuwe leer van den
mensch keerde tot deze fabelachtige
getallen terug en sprak eveneens van
tien en honderd duizenden van jaren.

De gronden voor dezen hoogen ouder-
dom der menschheid worden ontleend
aan de geologie, de palaeontologie, de
astronomie en vooral ook aan de historie.
De geschiedenis van China en Indië
leverde wel geen vasten grondslag
voor de tijdrekening op; maar anders
was het toch, naar men meende, met
de geschiedenis van Egypte en Baby-
lonie gesteld. Toch bleek er ook bij
de chronologie van deze volken een

ruim veld voor gissingen open te blijven. De geleerden weken in het dapeeren van dezelfde gebeurtenissen honderden en zelfs duizenden jaren van elkander af. Gewoonlijk verdeelen zij de geschiedenis van Egypte in drie perioden, het oude, het middelste en het nieuwe rijk. Maar als zij den aanvang van de regeering van den eersten koning Menes moeten bepalen, stelt de een dien in het jaar 5867 en een ander in het jaar 2320 vóór Christus, een verschil dus van niet minder dan 3500 jaren.

Zoolang er zulke verschillen bestaan, kan men gerust zeggen, dat op dit gebied nog alle zekerheid ontbreekt en is verdediging van de tijdsrekening des Bijbels zelfs in het geheel nog niet noodig te achten.

Maar naar alle waarschijnlijkheid bestaat er kans, dat er eindelijk in de tijdsrekening der Egyptische geschiedenis meerdere vastheid en overeenstemming komen zal.

Volgens het *Berliner Philolog. Wochen-schrift* onder redactie van Chr. Belger en O. Seyffert in het nummer van 7 Oct. 1899 is n.l. door Dr. Reinhardt te Kaïro aan het Koninklijk Museum te Berlijn eene vondst van oude papyri ter leen afgestaan, die voor de kennis van Oud-Egypte hoogst belangrijk zijn.

Deze papyri werden gevonden in de ruïnen van eene stad, gelegen naast de pyramide van Illahun, aan den ingang van de provincie Fajjum, en dagteekenen uit den tijd van het einde der zoogenaamde twaalfde dynastie.

Bij onderzoek bleek, dat zij bestonden uit brieven, quitantien, acten, inventarissen enz., en alle betrekking hadden op den tempel in de stad, waar zij gevonden zijn. Twee stukken zijn daaronder nu voor de Egyptische tijdsrekening van het hoogste belang gebleken.

Het eene is een brief van den 25en dag van de 7e kalendermaand van het 7e jaar van koning Usertesen III, waarin de overste van den tempel aan zijn priester meedeelt, dat de opkomst van de ster Sirius plaats hebben zal op den 16en dag van de volgende, de achtste, maand en hem opdraagt, om alles voor de viering van dien dag in gereedheid te brengen. En het andere stuk behelst, dat op den 17en dag van diezelfde achtste maand, dus daags na het feest, allerlei feestgaven van brood en bier zijn aangeboden.

Hierdoor laten zich enkele zekere data vaststellen van de Egyptische geschiedenis. Want in Middel-Egypte had de opgang van de ster Sirius plaats op den 20en Juli, tegelijk met het wassen van den Nijl; en deze dag was de aanvang van het kalenderjaar. Maar daar dit jaar slechts uit 365 dagen bestond en dus jaarlijks een kwart dag te kort kwam, versprong de opkomst van Sirius alle vier jaren een dag, om dan na 1460, dat is vier maal 365 jaren, weer te vallen op denzelfden kalenderdag.

Van elders is nu bekend, dat in het jaar 139 na Christus zulk eene periode van 1460 jaren afsluit, zoodat toen het opkomen van Sirius weer samenviel met den eersten dag van het Egyptische kalenderjaar. En dit moet dus ook het geval geweest zijn in het jaar 1822 en 2782 vóór Christus.

Wanneer deze gegevens nu in verband worden gebracht met de tijdsbepalingen, in bovengenoemde twee stukken vermeld, dan laat zich daaruit berekenen dat het 7e jaar van Usertesen III vallen moet in de jaren 1876—1873 vóór Christus en dat de twaalfde dynastie loopt van de jaren 1996/1993 tot 1783/1780 vóór Christus.

Dit resultaat is belangrijk, omdat er uit blijkt, dat de geleerden over het algemeen den aanvang van de Egyptische geschiedenis veel te hoog hebben geplaatst en met groote getallen al te willekeurig zijn omgesprongen.

Zelfs Eduard Meijer, die in vergelijking met anderen zeer matig in zijne berekening was en den aanvang van het middelste rijk in 2120, plaatste, moet thans erkennen, dat de tijd der twaalfde dynastie nog 150 jaren jonger is geweest dan hij durfde aannemen. Wanneer dit nu reeds geldt van het middelste rijk, is het nog veel meer van toepassing op het oudste, waarvoor zoo goed als alle zekerheid ontbreekt. Aan de chronologie, welke men daarvoor aanneemt, is vooralsnog geenerlei waarde te hechten.

De les van deze geschiedenis is, dat zij, die aan de Heilige Schrift gelooven, toch geduld mogen oefenen, en niet aanstonds op grond van zoogenaamde wetenschappelijke resultaten de betrouwbaarheid der H. Schrift in twijfel trekken. De Schrift is een boek voor de eeuwen en heeft dus met hare rechtvaardiging den tijd. Terwijl de wetenschap ieder oogenblik van inzicht verandert, houdt zij zichzelf staande van geslacht tot geslacht. De argumenten, welke in de eene eeuw worden aangevoerd, voor het onbetrouwbaar karakter der H. Schrift, doen in eene volgende eeuw soms juist dienst als bewijzen voor hare geloofwaardigheid. Er is niets

wisselvalliger dan de zoogenaamde wetenschap.

STEMRECHT DER VROUW.

De Synode van de Nederl. Herv. kerk heeft in hare zitting van 11 Aug. j.l. op voorstel van de Classes Alkmaar en Deventer met eene kleine meerderheid aan de vrouwelijke leden der gemeente het stemrecht toegekend.

Dit voorstel wordt thans aan al de Classicale vergaderingen verzonden met verzoek, om daarover advies uit te brengen, en komt dan in de volgende zitting der Synode nogmaals ter tafel, om definitief aangenomen of verworpen te worden.

De beweging, die ten gunste van het stemrecht der vrouw op politiek gebied reeds geruimen tijd aan den gang is, wordt daarmede in ons vaderland op kerkelijk terrein overgebracht. En al is het niet waarschijnlijk, dat de Herv. kerk thans reeds aan de vrouwen toegang tot de stembus zal openen, toch hebben wij hier met eene actie te doen, waarvan het begin wel klein maar het einde nog niet te zien is. Amerika geeft in veel opzichten den toon aan en voerde in menigen Staat en in verschillende kerken reeds het vrouwelijk stemrecht in, en ontsloot ook voor de vrouwen den toegang tot vele openbare ambten en bedieningen.

De kwestie zelve is ook van gewicht en niet zoo gemakkelijk op te lossen, als het zich oppervlakkig laat aanzien.

Volgens de Schrift berust de verkiezing voor de ambten in de gemeente, niet bij de overheid of den patroon, niet bij den paus of bij den bisschop, zelfs niet bij den kerkeraad, maar bij de vergadering der geloovigen. De kerkeraad mag en moet bij die verkiezing leiding geven, maar de verkiezing zelve is het oorspronkelijk recht der geloovigen.

Tot die geloovigen behooren de vrouwen evengoed als de mannen, de jongere leden der gemeente evengoed als de oudere. En het zou dus voor de hand liggen, om te denken, dat alle geloovigen saam, n.l. alle belijdende, tot het avondmaal toegelaten leden dit recht der verkiezing behoorden uit te oefenen.

Maar zoo heeft men in de kerk van Christus toch nooit geredeneerd en zoo is het ook nooit toegegaan.

Want het zoogenaamd algemeen stemrecht is reeds niet op staatkundig gebied, doch veel minder nog in de kerk een natuurrecht, dat in de personen zelf inhaerent wezen zou. In de kerk is Christus alleen Koning. Hij regeert zijne gemeente van uit den hemel door zijn Woord en Geest. Hij is het, die Woord en Sacrament bedient, die roept en bekwaaamt tot het ambt.

Alleen heeft het Hem behaagd, om bij dit alles zich van menschen te bedienen, die niet vrij en zelfstandig te werk gaan maar in alles gebonden zijn aan zijn Woord, en bij de keuze tot eenig ambt zich te gedragen hebben naar de regelen, die Hij daarvoor vastgesteld heeft.

De vraag is dus niet, wat wij van het stemrecht der vrouw denken, of het ons logisch en consequent, gewenscht of schadelijk voorkomt, maar hoe de Schrift erover oordeelt en welke gegevens zij ons daarvoor aan de hand biedt.

En dan staat vast, dat in de vergaderingen, welke de discipelen na Jezus' hemelvaart hielden, ook wel vrouwen tegenwoordig waren, Hand. 1: 14, maar dat Petrus toch alleen de mannen-broeders aanspreekt en hen tot het kiezen van een plaatsvervanger van Judas opwekt, Hand. 1: 15, 16. In Hand. 6: 3 worden evenzoo alleen de broeders door de apostelen aangesproken, om een zevental diakenen te verkiezen. In de vergadering te Jeruzalem zijn niet alleen apostelen en ouderlingen maar ook vele geloovigen saam, doch allen worden als broeders aangesproken, en dezen hebben over de aanhangende zaak te oordeelen, Hand. 15: 7, 13.

Nergens is in het N. Test. van een stemrecht der vrouwen sprake. Wel nemen zij in de gemeente eene voorname plaats in. Men denke slechts aan Maria, de moeder des Heeren; aan de zusters van Lazarus; aan de vrouwen, die Jezus volgden en hem dienden van hare goederen; aan Maria, de moeder van Johannes Markus, aan Lydia en aan Priscilla; aan de vier dochters van Philippus, die de gave der profetie hadden; aan de vele voorschiften, welke de apostelen in betrekking tot de vrouwen geven. Maar indien wij afzien van het diakonessenambt, dat evenals het doctorenambt geen ambt is in engeren zin, doch slechts een dienst der kerken, zijn de vrouwen in de gemeente van Christus niet verkiezbaar tot enig ambt en ook niet stemgerechtigd.

De positie der vrouw is volgens de Schrift, ook in de gemeente des Heeren, niet zoozeer eene mindere als wel eene andere dan die van den man; en haar beteekenis en invloed ligt op een ander terrein dan dat der openbare handelingen, hetwelk aan den man is toegewezen. In de vergaderingen der gelo-

vigen moeten de vrouwen, gelijk Paulus zegt, naar de wet en naar het gebruik in alle gemeenten zwijgen, want het openbaar spreken aldaar is met hare onderwerpenheid in strijd en verraadt de zucht naar eene zelfstandigheid, die haar als vrouwen niet past.

De macht en de waarde der vrouwen ligt niet in kostbare kleding, in vlechtingen des haars, in openbare rede en heerschappij over den man; maar zij bestaat daarin, dat zij hare godzaligheid bewijzen door goede werken; dat zij zichzelf versieren met een zachtmoedigen en stillen geest, die kostelijk is voor God; dat zij trouw zijn in de vervulling dier taak, welke op haar als moeders rust.

Aan vele vrouwen in den tegenwoordigen tijd behagen begrijpelijkwijze deze woorden van de apostelen niet; zij vinden meer welgevallen in de theorieën van *Hilda van Suylenburg*. Maar ook hierbij zal het blijken, dat het dwaze Gods wijzer is dan de menschen en het zwakke Gods sterker dan de menschen. De Schrift zegt niet letterlijk en met even zoovele woorden, dat de vrouwen niet medestemmen mogen bij de benoeming van doctoren en bedienaren des Woords, van ouderlingen en diakenen. Maar zonder twijfel ligt zulk een stemrecht niet op de lijn harer gedachten. Want dit stemrecht komt, indien niet altijd en overal, toch meestentijds, vooral ook in onze dagen, op uit eene beschouwing der vrouw, welke door de Schrift wordt gewraakt.

BROEDERLIJK ?

Enkele weken geleden zond *Prof. Lindeboom* een schrijven toe aan *Hollands Kerkblad*, waarin hij een paar bedenkingen opperde tegen eene leerrede, welke door *Dr. Sikkink* in het licht was gegeven.

Over de gegrondheid dier bedenkingen kan men verschillen, maar het recht, om ze te maken, kan aan geen enkel lid der Gereformeerde kerken worden ontzegd; en de toon, waarop zij geuit werden, was zoo bescheiden mogelijk.

Maar het schrijven werd teruggezonden met de korte bijvoeging, dat het in *Hollands Kerkblad* niet geplaatst kon worden. Het werd daarna opgenomen in de *Bazuin* van 29 Dec. 1899.

Toen de *Roepers* ophield te verschijnen, gaf de *Friesche Kerkbode* met dit feit onverholven haar blijdschap te kennen. Als reden werd daarvoor opgegeven: „Wat in de *Roepers* ons, en velen broeders met ons, zeer tegen de borst heeft gestuit, is de wijze, waarop de polemiek gevoerd werd. „Stelselmatige verdachtmaking” is mischienen een te sterk gesproken woord, maar het had er soms veel van, alsof alwat van de Vrije Universiteit kwam en alwat *Dr. Kuiper* deed reeds daarom slecht en verkeerd was.”

Prof. Lindeboom meende, op deze woorden het stilzwijgen niet te mogen bewaren, en zond aan de *Friesche Kerkbode* een schrijven toe, welks inhoud aan schrijver dezes onbekend is, maar dat naar luid van de *Friesche Kerkbode* bewijst vraagde voor de tegen de *Roepers* uitgebrachte beschuldiging.

Het schrijven werd echter niet opgenomen, 1o omdat de *Roepers* gestorven is en dooden niet spreken; 2o omdat de *Roepers* verleden jaar ook zweeg, toen zij bij eene insinuatie tegen *Dr. A. Kuiper* door de *Friesche Kerkbode* ter verantwoording werd geroepen; en ten derde, zoo staat er letterlijk, „omdat, wie gastvrijheid vraagt aan eene redactie, nimmer te vergeten heeft, dat de eerste plicht van een gast is de hoffelijkheid tegenover zijn gastheer in acht te nemen. *Prof. Lindeboom* heeft bij zijn schrijven dezen eersten eisch der wellevendheid uit het oog verloren. In zijn eigen woning kan men een ander desnoods op ongezoeten toon de les lezen, maar dat te willen doen, wanneer men bij zijn buurman op visite is, is te veel geëischt.”

Deze redenen klemmen niet. De eerste niet, omdat de *Roepers* wel dood is maar de personen, die de redactie vormden, nog leven. De tweede niet, omdat de bewijstukken voor de beschuldiging worden weggelaten. En de derde niet, omdat het niet aangaat te zeggen, dat *Prof. Lindeboom* bij zijn schrijven den eisch der wellevendheid uit het oog heeft verloren, zonder dat men dit schrijven zelf onder de oogen der lezers brengt, en deze in staat stelt, om er zelf over te oordeelen.

Maar afgedacht van het al of niet geldige dezer redenen, aan ieder onpartijdige mag de vraag worden voorgelegd, of zulke handelwijzen broederlijk zijn en geschikt om eenheid en overeenstemming te bevorderen?

BAVINCK.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

X.

TOT DIENST SCHULDIG.

Het beginsel, dat elk zich schuldig is aan allen, wordt bijzonder kennelijk

toegepast in de oproeping van sommige leden der gemeente tot het ambt van opziener of verzorger.

Wat het ambt in de gemeente is, weten wij; het is een ons ter vervulling opgelegde dienst. Een ambtsdrager is iemand, aan wien God de vervulling van zekeren dienst in zijn huis zóó heeft opgedragen, dat hij hiervoor verantwoordelijk is gesteld. Op hem rust de verplichting om te zorgen, dat het der gemeente niet aan licht en stuur, aan troost en hulp ontbreke; hij is haar gegeven om haar tot oog en hand te zijn.

Wie tot zulk een ambt geroepen wordt, heeft te bedenken, dat hij geen vrij man is. Hij behoort toe aan Christus, en wordt door dezen gegeven aan de gemeente, zoodat hij gehouden is om zijne gaven gewillig te haren nutte aan te leggen. Daartoe heeft Christus hem gekocht; alle recht op zichzelf is hij tegenover Hem kwijt. Roept Christus hem alzoo om eenigen dienst in de gemeente te vervullen, dan kan hij niet weigeren zonder zich aan Hem te onttelen. Alzoo handelt hij in dat droef geval in lijnrechte tegenspraak met het voorbeeld hem gegeven door zijnen Heer; van wien wij weten, dat Hij het hoogste, wat iemand geven kan, aan de gemeente gegeven heeft, te weten zijn eigen lichaam.

Nu is het waar, dat God de ouderlingen en armverzorgers niet, gelijk weleer profeet en apostel, onmiddellijk tot hunnen dienst roept, maar middellijk door tusschenkomst der gemeente. Dit is zelfs altijd zoo geweest; steeds zegt ons de Schrift, dat genoemde ambtsdragers door de gemeente werden verkoren.

Maar dit neemt niet weg, dat hunne oproeping toch een ander karakter draagt dan de benoeming eener gewone vereniging tot een of anderen post. De gemeente kiest hare ambtsdragers op bevel van God; zij zou zich aan ongehoorzaamheid schuldig maken, zoo zij dit haar geboden werk naliet. Eigenlijk is zij dus in dit werk eene dienaar van Gods, die zijn werk volbrengt. Daarbij laat God haar niet in het wilde en in het duister werken; haar Hoofd licht haar integendeel voor. In de gaven toch, die God aan sommigen harer leden boven anderen gegeven heeft, ontvangt zij van Hem eene aanwijzing van de mannen, op welke zij hare keuze te vestigen heeft. Bovendien leeft en werkt de Geest in haar midden; om recht te handelen behoeft zij zich in het werk der verkiezing slechts door dezen Geest te laten leiden. Zij is dan ook zelve bewust, dat hare stem Gods stem is; want zij vraagt aan de verkorenen, of zij niet gelooven, dat zij wettiglijk van de gemeente, en mitsdien van God zelven geroepen zijn. De Schrift drukt er trouwens het zegel op; want zij zegt van de opzieners, dat de Heilige Geest hen over de kudde gezet heeft, hoewel deze middellijk door de gemeente tot hun ambt verkoren waren, Hand. 20: 28.

Het spreekt dus van zelf, dat de geroepene zich tot den dienst zijner oproeping bereid moet verklaren. Daarom is het tegen alle orde in, om staande de vergadering, waarin de keuze op hem werd uitgebracht, aan den gekozene te vragen, of hij zijne benoeming al dan niet aanneemt. Zulk eene vraag ware gepast, als Christus vrijwilligers opriep tot den dienst zijns huizes; ongepast is zij daarentegen nu Hij door tusschenkomst der gemeente opseicht, wat Hem wettig toekomt.

Maar, zal iemand misschien vragen, is dan de stem der gemeente altijd en immer de stem Gods, zoodat het in geen geval geoorloofd zou zijn om voor eene oproeping tot eenig ambt te bedanken?

Dit te beweren zou de dwaasheid zelve zijn. Helaas! de gemeente laat zich niet altijd in de meerderheid harer leden leiden door den Geest. De dagen der verkiezing zijn dikwijls dagen van gisting. Men kiest soms uit vleesche-lijke voorliefde en uit wereldsche berekening; men heeft eigen belang meer op het oog dan het algemeen belang; biddeloos doet men zijn heilig werk, soms in eene luchtige stemming, of in blind afgaan op de aanwijzing van anderen. Daarom zien wij telkens personen verkoren worden, die nakorteren of lateren tijd ongeschikt blijken voor hun ambt. Wie zal dan de mogelijkheid ontkennen, dat de stem der gemeente niet altijd samenvalt met de stem Gods. God bestuurt alles, voorzeker, maar Hij kan ook opzieners en verzorgers geven in zijnen toorn, der kudde tot roeden.

Wat dan, ingeval iemand zich door de op hem uitgebrachte keuze bezwaard acht? Gemeenlijk doet de gekozene deze vraag niet eens. Bevragen in den waan, dat hij slechts door menschen gekozen is, en mitsdien vrij om te handelen naar zijne eigene overtuiging, houdt hij de beslissing aan zich. Hij zal eens ernstig, ja biddend over de benoeming nadenken, en hij

doet dit misschien ook. Komt hij tot de overtuiging, dat zijne bezwaren gegrond zijn, dan deelt hij der gemeente met of zonder opgave van redenen mede, dat hij voor zijne benoeming bedankt. Hij handelt dus even zoo, als hij doen zou, ware hij in eene of andere vereniging tot een post van bestuur gekozen.

Maar zóó wil Christus zijne gemeente niet beschouwd en behandeld hebben. Hij wil, dat wij zullen uitgaan van de erkenning, dat zij Gods mond is, en niet van de gedachte, dat zij zich door het vleesch heeft laten leiden. Christus neemt het hoog voor de eere van zijne gemeente op, zeer hoog; ook in de geestelooze gemeente moeten wij de gemeente nog eeren.

De over zijne benoeming bezwaarde broeder late daarom het oordeel over zijne bezwaren aan de gemeente zelve over, zoodat deze door hare oudsten vertegenwoordigd wordt. Brengt men hiertegen misschien in, dat deze allicht partijdig in hun oordeel zijn, welnu, dan wete en waardeere men, dat er achter deze nog meerdere, uitgebreidere vergaderingen zijn, tot wie men zich zoo noodig met zijne bezwaren wenden kan.

Maar in geen geval late men het eindoordeel aan zichzelf.

In de meeste gevallen ontspruiten deze bezwaren uit een gevoel van ongeschiktheid om een ambt te vervullen; men is niet begaafd, niet godzalig genoeg; anderen zijn er geschikter voor. Het is goed, broeder! dat gij gering over uzelf denkt; maar wordt nu uzelf niet ongelijk, door u een gezag aan te matigen, dat niet u maar alleen der gemeente toekomt, gelijk gij doen zoudt, als gij zelf gingt beslissen en oordeelen over haar doen. Laat anderen over u oordeelen; niemand kent u minder dan gij zelf.

VAN ANDEL.

VOLKSNODEN.

Wat hebben de Gereformeerden te doen tegen den Volkskanker der toenemende drankzonden?

Eindelijk zal deze vraag dan eens met ernst onder de oogen worden gezien.

Donderdag 8 Maart a.s., te Utrecht; zoo de Heere wil.

Door een vergadering van broeders, die de Geref. belijdenis liefhebben.

God zegene dit begin!

De volgende oproeping is dezer dagen verzonden.

„Ondergeteekenden hebben de eer U, en allen die de Gereformeerde belijdenis liefhebben, uit te noodigen tot eene samenkomst op Donderdag 8 Maart a.s. des voormiddags ten 11 ure, in het gebouw „IRENE”, Keistraat te Utrecht.

Punten van behandeling:

1. Aanwijzing van een moderamen voor deze vergadering;
2. Aanwijzing van een verslaggever voor de pers;

3. Bespreking van de vragen:

a. Wat staat ons als Gereformeerden te doen tegen de steeds toenemende drankzonde, en
b. Is het gewenscht en mogelijk te komen tot eene zelfstandige Vereeniging op Geref. grondslag?

Mocht U eventueel verhinderd zijn deze vergadering bij te wonen, dan zal het ons aangenaam zijn uw advies schriftelijk te ontvangen aan het adres van den Heer JON. WITTMANS, onderwijzer te Hoogeveen.

Geve de Heere ons licht en wijsheid om ook in dezen weg te gaan en te handelen alleen naar zijn Woord!

De onderteekenaars zijn de heeren:

F. Amsing, Alblasserdam. G. van As, Direct.-Uitg. v. d. *Stichtse Courant*, Utrecht. Dr. H. Bouman, predikant, Hattem. Dr. J. H. A. van Dale, Geneesheer-Directeur van „Veldwijk”, Ermelo. W. A. Dekker, predikant, Hoogeveen. W. Goedhart, Landbouwer, Leiderdorp. J. Hermans Jr., Amsterdam. W. Hollestelle, Tilburg. J. G. v. d. Hoogt, Ouderling der Geref. kerk, Kampen. J. de Jager, Onderwijzer, Kollum. G. Kamerling, Hoofd der School, Ede. J. Karssen, predikant, Kiel-Windeweer. K. Kingma, Onderwijzer, Franeker. J. Minderaa, Leenaar a. h. Gereformeerd gymnasium, Amsterdam. W. C. van Munster, Hoofd der School, Leeuwarden. C. M. W. Plek, predikant, Wezep. J. Scharloo, Leiden. J. Snoek, Urk. J. Th. Stap, Zwolle.

Deze namen mogen iets goeds doen verwachten. Gaarne betuig ik openlijk mijne instemming met deze poging, en voldoe ik aan het verzoek om in „Volksnoden” den lezers van dit blad deze zaak mede te deelen en hun belangstelling te vragen.

Een moeilijk vraagstuk hebben de broeders te bespreken. Zullen zij een *Onthoudingsvereeniging* op Geref. grondslag ontwerpen? Dan — zou hun arbeid van stonden aan tot een kleinen kring beperkt worden. Een algemeen en gemeenschappelijk getuigen, arbeiden en strijden van de Gereformeerde en andere Christenen is zoo broodnodig!

Is ook dien broeders niet onbekend, dat zeer vele Christenen voor een verbintenis tot onthouding van spijs of drank, zij het ook sterke drank, geen grond en drang vinden in het Woord van God, en daarin wel

iets strijdigs zien met de Christelijke vrijheid. Dat tal van liefhebbers van het glas ook zóó spreken en met die bezwaren zich sterken en hun zondig gebruik bedekken, is geen geldige reden om die bezwaren gering te achten en voorbij te gaan.

Ook de gelijkstelling en de gezamenlijke afkeuring van sterke drank en wijn en bier is m.i. een klap, waarvoor men zich zal moeten hoeden.

Maar dat er wat gedaan moet worden, is ontegensprekelijk. 't Is meer dan tijd, dat de Gereformeerden zich niet langer bepalen tot kenschetsing van ander arbeid en strijd tegen deze volkskanker als onbijbelsch, ongereformeerd. Kunnen wij niet meedoen met die anderen, laten wij het dan doen op Gereformeerde manier; maar dan ook doen! De kroegen van grover en van fijner soort zijn kankerweekerijen en pesthollen. Alleen reeds van de geldelijke zijde beschouwd, staan zij vooran op de lijst der schuldigen aan de sociale nooden en jammeren. Met de ongeveer 80 miljoen, de 800 ton gouds, die in ons kleine landje in en door de kroegen wordt verteerd, zouden o.a. alle arme huisgezinnen kunnen worden onderhouden, alle zwakken van de noodige versterkende middelen worden voorzien, en alle takken van arbeid voor Volkswelvaart en bloei van 't Koninkrijk Gods krachtig worden gesteund.

Tegen de kroegen worde van meet af de strijd aangeboden! En ieder, die den Naam van Christus noemt, worde gedrongen om matig, rechtvaardig en godzalig te leven.

Zelf kan ik niet die vergadering bijwonen. Daarom temeer vek ik allen die kunnen op om 8 Maart naar Utrecht te gaan. Inzonderheid predikanten en onderlingen. 'k Veroorloof mij, de broeders eens opmerkzaam te maken op de aansprekende vermaning te dezer zake van de Gener. Synode der G. K. van 1896, en van de belangrijke gedachten van 1879. Lezing en overdenking daarvan vóór de a.s. samenkomst is zeer aan te bevelen.

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

Helaas, helaas, wat in de laatste dagen niet weinigen vreesden, dat geschieden zou, duizenden bij duizenden afbaten van den Heere, en nog veelmeer duizenden, zich vleuende met het goed gesternte, de geweldige kracht, den stalen moed en de tania volharding van Cronjé en de zijnen bij Koeckersand aan de Modderrivier, en hoopten dat niet geschieden zou, is toch geschied: Cronjé en zijn dapperen zagen zich genoodzaakt zich Dinsdagmorgen vroeg aan de Engelschen onder Roberts en Kitchener over te geven. Dertien dagen lang zochten deze ongekende helden, met een zwaren legertros bij zich, door een zandige vlakte heen, zich te onttrekken aan de dreigende omklemming van één geduchte overmacht, aan welke zij zich zeker hadden kunnen onttrekken indien zij niet houw en trouw aan de dekking en verdediging van Vrijstaats hoofdplaats hadden vastgehouden en hunne bagage grootendeels hadden willen prijsgeven.

Maar dus deden onze ruim 3000 trouwe dapperen tegenover 30000 Engelschen niet. Zij bleven, soms psalmzingend, lezend en biddeend, worstelen met ongekenden moed en tania volharding onder een immer geweldig angvolgende vuurzee van ellenden, waarmede de 100 stukken geschut des vijands hen hoe langs zoo meer overstelpten. Toch hielden zij 't hieronder bijna acht dagen langer uit dan de Engelschen dachten, ondanks dat alle pogingen van anderen tot ontzet mislukten. Maar toen eindelijk ook hun kruid en lood was verschoten in dappers pogingen om den vijand af te slaan of door hem heen te breken, en zelfs de wateren van de door roegen stijgende Modderrivier hen uit hunne dekkingen, en hollen dreef, eerst toen liet Cronjé „de leeuw van Afrika" het voor hem, de zijnen en hunne vrienden zoo snepende woord hooren: ik geef mij over.

En dat juist op den morgen van den herinneringsdag aan de schitterende overwinning der Boeren van Colley op den Majuba in 1881; Roberts liet in zijn telegram aan de Regering niet na er aan te herinneren! Hoe ontzettend tragisch, juist op dien dag; den dag op welken de Burgers zich weer ten huize Gods spoedden om God te danken voor den bijstand en verder zijn zegen af te smeeken over den hun opgedrongen en gruwelijk onrechtvaardigen oorlog!

Donker Gods bestuur, dat de zijnen aldus beproeft! Wat tranen zullen er worden geschied, wat aandoenlijke zuchten geslaakt! Doch — aanbieden wij, en bidden wij des te meer voor hen, die ofschoon aldus beproeft den strijd voortzetten, al missen zij ook deze duizende vooral Lichten- en Rustenburgsche Burgers.

De dapperen Cronjé en de zijnen hebben door hunne volharding en opoffering verkregen, dat 't grootste deel der hunnen (een 5000 man) en van hun geschat (op enkele kleine stukken na) kon ontkomen, Roberts inval aanvankelijk tot staan werd gebracht en men elders zich tot tegenweer kon inrichten!

Niet alleen vlak bij Bloemfontein worden reeds hoogten duchtig versterkt, maar vooral een weinig Noord-Oostelijk, bij Winburg, dat thans, bij voorbaat zetel der Regering werd, een geduchte reeks bergtoppen en kopjes. En voorspelt schijnt het alsof van opgeven geen sprake is bij de verbonden Burgers. Nu, het is inderdaad een heerlijke verkwikking, ofschoon haast door velen niet

opgemerkt, dat elders de weerstand der Burgers nog gezegend is.

Succesvol is de tegenstand, die tusschen de Tugela en Ladysmith aan Buller's voortdurende pogingen om door te dringen, door Joubert wordt geboden.

De Engelschen kunnen bij Groblerskloof en Nelthorpe bijna niet meer vooruit, zoo vernielend is het vuur uit de Mausers niet alleen, doch ook uit de Creusot en Maxim kanonnen, die als door tooverhanden telkens verplaatst, den vijand elk oogenblik van een andere en altijd van een onverwachte zijde bestoken, zonder dat de plaats van opstelling te bespeuren is. De sobere opgaaf van Buller, dat hij van Dinsdag tot Zaterdag 42, zegge twee-en-veertig officieren heeft verloren, waaronder 7 geneesveld en daarbij 3 kolonels, en Dinsdag weer 14 van de 17 officieren, spreekt bladzijden vol.

Eerst Woensdag kon hij met ontzaglijke verliezen den Pietersheuwel nemen. Maar of hij dien niet weer, als de Spionkop vroeger, zal moeten prijsgeven, is iets anders.

Ook in het Noorden van de Kaapkolonie wordt de krijgskans hun niet ontrouw.

Bij een aanval op hun stellingen bij Stormberg, die werd afgeslagen, sneuvelde kapitein Montmorency, aanvoerder van een korps eclareurs, een der bekwaamste officieren van lord Kitchener in den Egyptischen veldtocht. Ook viel daar kolonel Hockur, die bij het uitbreken van den oorlog als vrijwilliger had dienst genomen. Hij was een bekend Londensch effectenhandelaar.

Ook Delarey heeft bij Arundel, ten Zuiden van Colesberg, een geduchten aanval van alle kanten te doorstaan gehad, toen hij wat verder was doorgedrongen. In weerwil van alle pogingen, om zich van het kanon der Boeren meester te maken, werden de Engelschen met bloedige verliezen teruggeslagen en Delarey kon zich terug trekken. Hij kreeg maar twee gewonden!

Mischien echter worden deze Vrijstaatsche Burgers binnen kort gedwongen hun voordeel hier op te geven als 't Roberts gelukken mocht bij Bloemfontein den spoorweg te bezetten, die hun voorraad moet toevoeren. Doch zoover zijn wij nog niet.

In onze Kamer begon Dinsdag 't debat over 't ontwerp op den leerplicht.

Anti-revolutionaire en Roomsche sprekers verklaarden zich er tegen; ook de Christ. historische De Visser, en zelfs Pijnappel, een liberaal. Toch hope men nog niet op verwerping!

NOORDTJL.

Buitenlandsche Kerken.

De predikant Weingart te Osnabrück uit zijn ambt ontsat. In de laatste weken wordt in de kerkelijke en politieke bladen in Duitschland druk geschreven over de afzetting van den Lutherischen predikant Weingart te Osnabrück. De zaak is in hoofdzaak aldus.

Weingart was predikant in de staatskerk van Gotha en werd in 1897 door de Evangelisch Lutherische gemeente te Osnabrück beroepen. Om in die gemeente te worden toegelaten moest hij een colloquium voor het consistorie van Hannover ondergaan. Bij die gelegenheid verklaarde hij instemming met de belijdenis der Evangelisch Lutherische kerk in Hannover, wat hij door haar ontteekening bevestigde.

Ook had hij de in Osnabrück geldende kerkorde en het onderteekening-formulier voor de predikanten onderteekend en daardoor zich verbonden te leeren, wat in de belijdenisschriften der Lutherische kerk uitgedrukt is en de gemeente te waarschuwen tegen de dwalingen, welke tegen deze leer ingaan.

In het najaar van 1898 hield hij op de Provinciale Synode te Osnabrück een referaat, waarin hij tal van leersnukken bestreed, o.a. de erfzonde, de Godheid van Christus, het bestaan des duivels. De aanwezige Generaal-superintendent Dr. Diesterdieck diende dadelijk protest tegen hem in.

Ter verantwoording geroepen, trachtte Weingart zich te verdedigen door te beweren, dat hij niet de leer der kerk over de zonde in 't gemeen en over de erfzonde in het bijzonder en over de Godheid van Christus loochende, maar alleen critiek had gemaakt op de uitdrukkingen over deze leerstukken in de belijdenisschriften, en dat hij in zijne critiek over de leer aangaande den duivel alleen bedoeld had de bestrijding van de bijgelooovige opvatting des volks van een lichamelijken duivel. Toen men van hem een duidelijke verklaring eischte over de genoemde punten der leer, weigerde hij die te geven, maar beriep zich op wat hij in zijne preek had uitgesproken.

Het Provinciaal consistorie vorderde nu de inlevering van zijne preek, die hij in het laatste halfjaar gehouden had. Toen werd de zaak voor hem niet beter, want daarin werden uitdrukkingen gevonden, die zijne bestrijding van de waarheid volkomen bewezen. Vooral twee preeken, een op Paschen en een op Hemelvaartsdag uitgesproken, maakten zijne bewering, dat hij de belijdenis niet weersprak, onwaar. In de eerste toch loochende hij beslist de opstanding en in de tweede de hemelvaart van Christus.

Ter zijner verdediging voerde Weingart aan, dat hij ook rekening houden moest met de liberale fractie in de gemeente, die hem gekozen had, en dat hij niet van de leer der kerk afgeweken was, maar alleen „van de leerstellingen der Hannoverse orthodoxie." Eindelijk steunde hij echter toe, dat hij geen recht had, van de belijdenis afwijkende theologische gevoelens in de gemeente te leeren en belooft, dat hij in het vervolg zich daarvan zou onthouden.

Het consistorie sprak uit, dat Weingart met recht uit zijn ambt kon ontsat worden, maar het nam verzachtende omstandigheden aan, omdat hij genoemde verklaring en belofte had afgelegd, omdat van zijn leven en werk gunstige getuigenissen waren ingekomen en velen van de gemeente hem als predikant begeerden te houden. Het gaf hem daarom eene eerste berisping en bepaalde, dat hij de kosten van het geding moest betalen. Hiermede zou de zaak afgelopen zijn,

zoo niet consistoriaalraad Dr. Meijer en Weingart zelf daartegen in protest gekomen waren; de eerste omdat de straf te licht, de andere omdat de straf te zwaar was. Weingart meende, dat men niet verder had mogen gaan dan hem eene waarschuwing te geven, van eene berisping mocht geen sprake zijn.

Nu kwam de zaak voor het „Landes-consistorium", dat, dewijl het een kwestie over de leer raakte, bijgestaan werd door vier afgevaardigden van de Algemeene Synode. Ook voor dit college was Weingart in zijne verklaringen zoo onbepaald, dat zijne opvatting van onderscheidene leerstukken niet duidelijk werd. Hier kon hij echter niet volstaan met ontzaggende antwoorden op vragen over verschillende leerstukken als voor het Provinciaal consistorie. Hier moest hij beslist zich uitspreken, of hij geloofde, dat Christus op den den dag werkelijk opgestaan was van de dooden. Dit ontkende hij en zeide, zooals hij dit ook in zijn Panschpreek gezegd had, dat het geestelijk oog der discipelen een geestelijken Jezus had gezien; de opstanding was „eene openbaring in een licht-lichaam."

De verhalen der Evangelisten over de opstanding van Christus waren voor hem geen historische berichten maar eene als daadzaken ingekleede mededeeling van wat de discipelen innerlijk ondervonden hadden. De zekerheid, dat Jezus leeft, grondt zich alleen hierop, dat Hij zich in de geschiedenis zijner kerk als levend bewezen heeft en voor zich, zelve heeft hij die zekerheid, omdat hij het leven des Heeren aan zich ondervonden heeft. Van de hemelvaart des Heeren sprak hij evenzoo. Wat daarvan in de H. Schrift wordt medegedeeld, is verlichting en dient alleen, om uit te drukken in welk een buitengewons zieleverrukking de discipelen op dien dag verkeerden.

Ook verklaarde hij in de gemeente zijne opvattingen te zullen leeren.

Het consistorie heeft hem daarop van zijn ambt ontsat met behoud van het pensioen, dat de rustende predikanten genieten. Toen Weingart in Osnabrück terugkeerde, is hij door zijne vrienden met buitengewone geestdrift ontvangen. Eenige dagen later heeft hij voor eene groote vergadering eene lange rede gehouden, waarin hij de kerkelijke handeling besprak en natuurlijk de manieren, die hem veroordeelden, scherp bekelde.

Wat deze zaak later nog uitwerken zal, moet de tijd leeren. In de pers wordt zij druk besproken. De liberale bladen geven, zooals te begrijpen is, hunne verontwaardiging in bittere woorden en ernstige bedreigingen lucht. Een der bladen zegt, dat een groot getal predikanten van liberale richting een fonds zullen oprichten voor predikanten, die om hun geloofs- en gewetensvrijheid veroordeeld worden. Het is te hopen, dat de vertegenwoordigers der Evang. Lutherische kerk in Hannover zich noch door verzoeken, noch door bedreigingen, zullen laten bewegen, om het vonnis te vernietigen, maar pal zullen staan voor de handhaving der waarheid. Wij verlijden ons over hun besliste houding in deze kwestie.

SCHOLTEN.

Van Cecil Rhodes wordt gezegd, dat hij, hoewel zoon van een predikant, „in strikten zin" geen godsdienstig mensch is. Hij gaat mede met de moderne critiek omtrent het gezag van den Bijbel, en over de vraagstukken, betreffende de onzichtbare, bovennatuurlijke wereld, antwoordt hij als een ware agnostiek met een „Ik weet er niets van." Zonder tot de socialistische partij te willen behooren, erkent hij, dat zijne denkbeelden werkelijk socialistisch zijn. Tot Stend heeft hij gezegd, dat de beste dienst, dien een mensch aan zijne kinderen kan bewijzen, is, hun geen halven cent na te laten. Geef hun de best mogelijke opvoeding, en laat hen voort hun eigen weg maken, zonder hun een anderen te bannen. Maar laat zij hun geld over, dan zullen zij het dwarselijk uitgeven, om maar al te dikwerf den naam dien zij dragen, te schande te zijn. — Goed voorgaan, doet goed volgen, Rhodes!

Het volgende feit toont, dat de beweging in Oostenrijk ten gunste van het Protestantisme soms een beslist anti-papistisch karakter aanneemt. In de historische stad Klostergrab werd het driehonderdjarig bestaan van een schutters-vereeniging gevierd, onder het houden van een plechtige mis, in tegenwoordigheid van het stadsbestuur en een groote menigte burgers. Nauwelijks was het *Te missa est* uitgesproken, of een advocaat en officier der schutters trad vooruit en sprak namens zijn kameraden bij het geïmproviseerde altaar: Mijne vrienden en medeschutters, toen voor drie eeuwen onze vereeniging gesticht werd, waren al zijne stichters Protestantsch. Hier staan wij op den grond van het oude kerkhof en zij, die hier slapen, onze voorvaderen, waren Protestanten. En ook heden nog, indien er hoop voor ons in de toekomst is, dan ligt die voor ons in het Protestantisme! De nog in pleeg-gewand staande mispriesters keken wonderlijk op bij zulke woorden.

De afgevaardigde van Fransch Cochinchina schreef onlangs aan de Parijsche *Echo*, o.a. het volgende, waaruit blijkt hoe onzijdigheid tot alzijdigheid voert. — „Gij hebt ongelijk, op den gouverneur-generaal van Indo-China de verantwoordelijkheid te schuiven der subsidie van 45000 francs voor den herbouw van den Vrijmetselaars-tempel in Saigon. Het krediet is wettiglijk en naar allen regel door den Koloniale Raad gestemd. Niemand heeft in dezen de minste critiek uitgesproken.

„Indo-China wordt niet door het concordaat met Rome geregeerd. Wij genieten volledige godsdienstvrijheid met alle waarborgen van de vrije kerk in den vrijen staat, en iedereen bevestigt er zich wel bij. Er bestaat zelfs geen budget van eerediensten. Wanneer de gebouwen, die hiervoor gehouden worden, kerken, kapellen, tempels,

pagoden, confessioneele scholen, groote reparaties vereischen, wenden de voorstanders zich tot het locale bestuur, dat nog nimmer zijn hulp geweigerd heeft. In deze omstandigheid had de Raad ook geen uitzondering te maken voor eene vereeniging, die een vrij groot aantal leden telt. Overigens deed het niets dan zich naar de traditie schikken." — Ziedaar dus de vruchten der Fransche politieke, en maconnieke, zending.

Dicht bij de Tentoonstellings-gebouwen te Parijs is door de Fransche vereeniging tot bescherming van jongedochters een Tehuis opgericht voor Nederlandsche meisjes, die daar werkzaam zullen zijn. Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij Mlle Sarah Monod, Diakonessenhuis, Rue Reuilly 95 en bij Mme Georges Fisch, Rue de la Santé 7.

Op het laatste Anglicaansche Congres verklaarde Dr. Henry Wace, een der voornaamste schrijvers in de *Times*, dat de non-conformistische of Vrije kerken zeer in aantal en in invloed waren toegenomen. Vroeger maakten zij een twintigste deel der bevolking uit en tegenwoordig maken zij in Engeland en Wales reeds het vierde deel daarvan uit. Tevens voegde hij erbij, dat in Engelse landen, de Episcopale kerk drie-en-een-half miljoen avond-maalgangers telde, terwijl de Vrije kerken er zeventien miljoen hebben. Ook wees hij op haar voortdurende gemeenschappelijke oppositie tegen de staatskerk, gelijk uit haar nationaal concilie van onlangs en hun gemeenschappelijken catechismus gebleken is, waarin de grondbeginselen van de staatskerk tentoongesteld worden.

†.

Aan de Theol. School is 26 Februari met goed gevolg het Propaedeutisch examen afgelegd door den heer D. Hogenbirk, student.

Aan de *Standaard* werd gemeld, dat deputaten der Medische Zending van de Geref. kerken van de directie der Nederl. Indische spoorwegmaatschappij te 's-Gravenhage het bericht ontvingen, dat door het comité van bestuur dezer maatschappij te Semarang aan Dr. J. G. Scheurer is terugbetaald de som van f1281.28; zijnde het gezamenlijk bedrag der reeds betaalde spoorweg-vrachten voor het vervoer van materialen ten behoeve van den bouw van het hospitaal te Djocjarta. Deputaten aanvaardden deze schenking met erkentelijkheid.

Militair Tehuis te 's-Bosch.

Sedert de laatste opgave ontvingen: Van Mej. de wed. M. K. J. Bosch te Apeldoorn f 2,— Door P. Telgenhof te Heerenveen van de Zendingenver. f 2,50 Door Dientje Mackenzie, verzameld te Klundert f 15,25. Vriendelijk danken wij allen, die ons hunne liefde betoonden. We blijven ons Tehuis aanbevelen. Ook kleine giften zijn ons welkom.

Namens het Bestuur,
J. M. MULDER.

Zuid-Oosthoek van Friesland.

M. de R. Mogen wij het volgende weer in onze *Bazuin* verantwoorden? Met innigen dank ontvangen van den heer F. P. D'Huij, uitgever te Middelburg, op last van het bestuur van het Geref. Traktaatgenootschap *Filippus*, honderd Scheurkalenders voor 1900, om die gratis uit te deelen in den Z.-O.h. van Friesland. Voor dat geschenk zijn wij het bestuur zeer dankbaar. Zulke Scheurkalenders zijn een kostelijke lectuur in den Evangelisatie-arbeid. Och, dat de Heere *Filippus* zegene, en haat tot een rijken zegen moge stellen, voor het arme en verlorene in den Z.-O.h. en daarbuiten. Van de loogvelgeb. Freules Hooft van Woudenberg te Amsterdam, een pakket mooie treffende Traktaatjes, over een sterfbed in de Truivaal, dat een gelukkig sterven mag heeten; voor het bovenstaande onzen oprechten dank. Wie denkt nog eens om den Zuid-Oosthoek van Friesland???

Correspondent van *Jachin*,
J. WOUDE, Oranjeroud, Heerenveen.
26 Febr. 1900.

ADVERTENTIE.

Voor 's Heeren Goetheid voorspoedig bevalen van een DOCHTER
PH. SCHELTENS—
ZALSMAN.

KAMPEN.
22 Febr. 1900.

Voor al de belangstelling, hem op 14 Febr. 11. van hier en elders betoond, alsmede voor al de stoffelijke blijken van hoogachtting en liefde toen uit zijne gemeente ontvinge, betuigt ondergeteekende, ook namens de zijnen, zijnen hartelijken dank.

A. LOOIS.

PERNIS,
26 Febr. 1900.

Voor de talrijke en hartelijke bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden van mijn geliefden Echtgenoot, betuig ik mede namens Kinderen, Behuwd- en kleinkind, mijnen oprchten dank.

Wed. M. A. VIS—
VAN DAMME.

HAAMSTED.
26 Febr. 1900.

Voor de vele blijken van belangstelling, ondervonden bij de viering van ons 40-jarig huwelijksfeest, betuigen wij, ook mede namens onze Kinderen, onzen welgemeenden dank.

H. VISSCHER—
J. B. VISSCHER—

HARDERWIJK,
28 Febr. 1900. TRENTZEN.

Zaterdag 3 Maart hopen onze geliefde Ouders

B. BOER Bz.

EN

A. J. KOSTER
hun 40-jarige Echtvereeniging te herdenken.

Ps. 103 : 1.

Huine dankbare Kinderen,
Behuwd- en Kleinkinderen.
NIEUW-AMSTERDAM,
26 Febr. 1900.

In den ouderdom van bijna 79, en na een echtvereeniging van bijna 59 jaren, overleed onze innig geliefde Vrouw, Moeder, Grootmoeder en Overgrootmoeder

Miltje Roelofs
Vellinga.

Zij was onze blijdschap en kroon. Een trouwe zorgvuldige gade, een moeder met een hart vol liefde. Haar leven een leven van toewijding voor haar man en geslacht. Zij stierf met het gebed des tollenaars in het hart, en in de hope des eeuwigen levens.

Hare gedachtenis blijve in zegening.

Mede namens Kinderen, Kleinkinderen, Achter-Kleinkinderen,
Haar bedroefde Echtgenoot,
S. J. VELTMAN.

DRACHTEN,
16 Febr. 1900.

Het behaagde den Heere van mijne zijde weg te nemen mijne zeer geliefde Echtgenoot en der kinderen zorgdragende Moeder

Wietse Wietse
Brandsma,

in den ouderdom van 32 jaar en 4 maanden, na een gelukkige echtvereeniging van bijna 4 jaar. Het vaste vertrouwen dat zij is ingegaan in de rust, die er overblijft voor het volk van God, en dat de Heere zegt: Ik zal raad geven en mijn oog zal op u zijn, zij mij en de betrekkingen ten troost in dit zeer zwaar verlies.

Philip. 1 : 21.

W. R. BIJMA.

BUITENPOST,
20 Febr. 1900.

Heden overleed, tot onze droefheid, onze geliefde Moeder en Grootmoeder

BERENDINA ANTONIA

WERFF—

LOZEMAN,

in den ouderdom van ruim 85 jaren. Dat zij, na veel zielestrijd in haar leven doorworsteld te hebben, heengegaan is in verzekerdheid des geloofs, troost ons in dit verlies.

Wed. HETTEMA—

WERFF.

H. J. MEIJERING—

HETTEMA.

H. MEIJERING,

V. D. M.

KAMPEN, 22 Febr. 1900.
WINSUM,

Heden is, na een langdurig doch geduldig lijden, zacht en kalm, in haren Heere en Heiland ont-lapen, onze geliefde Echtgenoot, Moeder en Behuwdmoeder

Geziena Hekman—

SPERT,

in den ouderdom van ruim 57 jaren.

Wij zijn diep bedroefd, doch het vaste vertrouwen dat zij is ingegaan in de zalige rust, lenigt veel onze smart.

H. HEKMAN.

B. J. BRUNA.

G. BRUNA—

HEKMAN.

J. BERENIS.

J. BERENDS—

HEKMAN.

L. HEKMAN.

WM. HEKMAN.

JOH. HEKMAN.

SCHOONEBEEK,
23 Febr. 1900.

Na eene ongesteldheid van nog geen uur, overleed mijn geliefde Echtgenoot en onze beminde Vader, Behuwd- en Grootvader

JACOB PRINS Pz., in den ouderdom van 71 jaar en 4 maanden.

Een gezegenden echt van 46 jaar mochten we samen genieten. Rijk waren we van God in hem gezegend, en troostrijk is ons de gedachte, dat dit plotseling sterven hem een groot gewin was.

Wed. A. PRINS geb. SPOLSTRA,

Kinderen en Kleinkinderen.

ANDJK.

24 Febr. 1900.

Deze is strekkende tot algemeene kennisgeving aan Familie, Vrienden en Bekenden.

Heden nam de Heere plotseling uit ons midden weg onzen geliefden Broeder

JACOB PRINS,

die ruim veertig jaren eerst als diaken en daarna als ouderling onze gemeente met veel toewijding heeft gediend. Kerkeraad en gemeente verliezen veel in hem. Aan zachtheid van karakter en ootmoed van hart paarde hij een helder, Schriftuurlijk geloof, versierd met een godzaligen wandel, zoodat hij zoowel binnen als buiten de gemeente algemeen werd geacht. Wij zijn dan ook vast verzekerd, dat hij uit de strijdende in de triomfeerende kerk is opgenomen en thans juicht voor den troon des Heeren. Zijne gedachtenis zal onder ons in zegening zijn.

Namens den Kerkeraad,

J. VAN DER SLUIS, Pres.

J. SLUIS, Scriba.

ANDJK.

24 Febr. 1900.

Heden behaagde het den Heere van leven en dood, van ons weg te nemen mijn innig geliefden Echtgenoot en der Kinderen liefderijken Vader, den Heer

JAN VOS Hz.

in leven vervener, in den ouderdom van ruim 71 jaren, waarvan wij bijna 50 jaren door den gelukkigsten echt vereenigd mochten zijn.

Dat zijn heengaan vrede was, is ons een groote troost.

Namens de Kinderen, Behuwd-, Klein- en Achter-kleinkinderen.

De Wed. J. Vos.

NIJMEUW-AMSTERDAM,

27 Febr. 1900.

Heden behaagde het den Heere, na een betrekkelijk kortstondig doch zwaar lijden, in de blijdschap des geloofs tot zich te nemen, in den ouderdom van 28 jaar, onzen innig geliefden Zoon

FRANS.

Bij vernieuwing trof ons in diepe droefheid deze zoo zware slag, doch wij hopen te zijnen in zijne Vaderlijke beschikkingen over ons, die zijne genade en vertroosting in onzen dierbaren zoon verheerlijkte, daar hij met lofzangen van ons scheide (Ps. 89: 1 en Ps. 65: 1) en inging in de eeuwige ruste

W. GUNNINK.

E. GUNNINK—

V. ITERSUM

en Kinderen.

ZWARTENDIJK bij KAMPEN,

27 Febr. 1900.

KENNISGEVING

aan Jongelingen of Ouders en Voogden, wier Jongelingen met Maart te 's-Gravenhage in dienst worden gesteld.

De Vereeniging voor Samenkomsten van militairen van Gereformeerden huize, verzoekt beleefd, bij de opkomst in Maart, zoo spoedig doenlijk opgaven te mogen ontvangen, van de namen der Jongelingen, die te 's-Gravenhage in dienst zijn gesteld, met aanwijzing bij welk deel van het leger zij zijn ingelijfd. Het Locaal der Samenkomst is

Bazilaan 9 h.

Namens de Vereeniging voornoemd, C. J. VAN ROODE J., Secretaris, Jan van Nassaustraat 119 's-Gravenhage.

Thomas-Scheltus Stichting

TE **Amersfoort.**

Regenten van de THOMAS-SCHELTUS STICHTING te AMERSFOORT »Te-Huis» voor Dames uit den deftigen stand enz. brengen door dezen ter kennis van belanghebbenden, dat in genoemde Stichting nog drie plaatsen open zijn voor Dames, die tot de Gereformeerde kerk behooren en wel ééne tot de Gereformeerde kerk A en twee tot de Gereformeerde kerk B.

Nadere inlichtingen omtrent de vereischten om in het »TeHuis» opgenomen te worden, zijn te bekomen bij de ondergeteekenden dezes.

Namens Regenten voornoemd,

DS. M. J. BOUMAN, Voorz.

MR. P. J. F. VAN VOORST VADER, Secr.-Penn.

AMERSFOORT,

26 Februari 1900.

MAGAZIJN

VAN **Heerenkleeding en Uniformen.**

Steeds voorradig groote keuze in de nieuwste stoffen.

Ultrusting voor Indië.

J. SCHELTENS, OUDESTRAAT, KAMPEN.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK

opgericht 1899, levert franco: No. 1 het nieuwe reclamebed, bestaande uit 2 persoons veerenbed, inh. 50 pond veeren: 30 pond in 't bed, 1 peluw 8 pond en 4 kussens elk 3 pond, van ondoordringbare linnenlijk, 1 wollen of fantasie deken, 1 gewatteerde en een moltondeken, overtrek voor bed en peluw, voor f 35.—.

No. 2. Een extra 2 persoons bed, inhoudende 40 pond veeren, 24 pond in 't bed, 1 peluw 6 pond, 4 kussens, elk 2½ pond, 1 wollen of fantasie deken, 1 gewatteerde en 1 molton deken, overtrek voor bed en peluw; ook alles te zamen voor f 35.—.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2.— 2 matrassen toe

VEEREN à 30, 35, 40, 45, 50, 60, 70, 80, 100, 120 cent het pond. Er is nog nooit enige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL Hz.

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Kapokbedden en veeren tot in de fijnste soorten voorradig, rembour, vrijziet en monsters gratis.

TE KOOP

voor: **bijlitten prijs een zeer groote**

AMERIKAANSCH KACHEL, zeer geschikt voor groote zaal of kleine kerk. Te beviagen onder motto „Helios” aan den Uitgever van de *Bazilaan* te KAMPEN.

TE KOOP

voor den meestbiedende: Een **bijbelverklaring** van PATRIK, POLUS en WELS e.a., 17 deelen, groot formaat, (47 bij 3 c M.) Levering **franco.** Station naar keuze.

Te bevragen bij de Wed. N. VRIEND Pz., ANDJK, (N.-H.)

Bij ZALSMAN te KAMPEN verschijnt:

Het Doctorenambt.

REDE bij de overdracht van het Rectoraat aan de Theol. School te Kampen, op 6 DEC.

DOOR **DR. H. BAVINCK.** Prijs 90 ct.

Alle Boek nemen bestellingen aan, en na ontvangst van het bedrag wordt het **franco** verzonden.

Bij den Uitgever W. VAN DER PLOEG te APPINGEDAM is versch.:

EENIGE GRONDWAARHEDEN

DER Christelijke Godsdienst, IN OVEREENSTEMMING MET Gods Woord, de Belijdenisschriften, Calvijn en andere onzer Geref. Vaders

EN DAARMEDE VERGELEKEN de beschouwingen van Dr. KUYPER, DOOR **H. HUISMAN,**

Oud-ouderling en lid der Geref. gemeente te Appingedam.

348 bladzijden, postformaat. Prijs f 1.—, franco per post f 1.10.

Verkrijgbaar bij alle soliede Boekhandelaren.

OUDERLINGEN.

Schaft u aan: **HANDELINGEN** van het **Regeer-Ouderlingen-Congres** (1888) bevatt. behalve uitvoerig verslag van al het verhandelde, de volgende referaten: Dr. v. d. BACH. Arbeid in en buiten de gemeente. Ds. G. RINGALDA. Het ambt d. Ouderlingen. Ds. A. v. VEELO. De roeping en vereischten d. Ouderlingen n. h. Woord. W. A. VROLIJK SR. Over idem. Ds. G. VLUK. De verhouding v. d. Ouderling tot de andere ambtsdragers. **86** zeer compres gedrukte blz. slechts **40 cent.** Alom te ontbieden of franco ontv. postw. van den uitgever **J. H. DUNK,** te Rotterdam.

GESCHIEDENIS DER HERVORMING

DOOR **MERLE D'AUBIGNE.**

Zeven flinke deelen.

Deze 7 deelen worden door mij aangeboden, zoover de voorraad strekt, **gebonden** voor slechts **vijf gulden.**

Niet per stuk f 5.—, neen te zamen 7 dln. f 35.— **gebonden.** Vroeger besteedde men minstens daarvoor f 25.—.

Zend spoedig postwissel, eer ze uitverkocht zijn, dan is het **te laat.** Op den postwissel moet staan: »HERVORMING.” Levering franco thuis.

T. SLAGTER te Kollum.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is versch.:

VIER- EN FEESTDAGEN ACHT LEERREDENEN

DOOR **J. J. WESTERBEK van Eerten B.Jz.**

Prez. te Kampen.

Prijs f —,75.

Nog verkrijgbaar een klein getal exempl.

JAARBOEKJE der Geref. Kerken voor 1900. Prijs 30 cents.

Behalve Kalender, markten en watergetijden bevat het **volledige Kerkelijke Statistiek** en bovendien zeer onderhoudend en flink **Mengelwerk** dat alleen het geld waardig is

Bij alle boekhandelaren te bekomen en bij den uitgever

P. VAN DER SLUIS

te ENKHUIZEN.

Heden verschenen aan de Drukkerij der Weesinrichting te Nierbosch:

BLIKKEN IN DEN BIJBEL.

Een honderdtal korte Toespraken

DOOR **N. J. HOFMEIJR,**

Hoogleraar in de Godgeleerdheid.

Schrijver van „Uit de Duisternis in het Licht”; „De Christus der Evangelien”; „Niet Knecht, maar Kind”; „Pinksterlicht en Leven” enz.

Prijs f 2,40; gebonden f 2,90.

De Ernst des Levens.

THOMAS BROOKS vrij gevolgd.

DOOR **J. W. A. NOTTEN.**

Prijs ingenaaid f 0,60.

gebonden - 0,90.

Een geheiligd Leven.

DOOR **den Hindoe- Evangelist V. D. DAVID.**

UIT HET ENGELSCH DOOR **V. H.**

1 WEDE DRUK.

Prijs: ingenaaid f 0,75; gebonden f 1.—.

Verkrijgbaar bij alle soliede boekhandelaren en bij den uitgever te Nijmegen

P. J. MILBORN.

Verschenen bij A. D. LITTOOIJ Az., te Middelburg:

Mr. G. GROEN VAN PRINSTERER.

EENE LEZING

DOOR **P. ORANJE.**

Hoofd eener Geref. School te Amsterdam.

44 bladz. Prijs 30 cent.

Uit het feit dat nu reeds de Antir. Kiesver. »Nederland en Oranje III” te Amsterdam 250 ex. bestelde, blijkt wel dat het eene belangrijke en leerzame studie is.

DE KAMPER BOEK-ENSTEENDRUKKERIJ van **ZALSMAN**

is het **beste adres** voor alle **soorten drukwerk.**

Rekeningen, nota's, kwitanties, briefhoofden, briefkaarten, enveloppes, advieskaarten, naamkaartjes, wissels, circulaire, programma's enz. enz. worden net, vlug en goedkoop franco geleverd door het geheele rijk

Bij D. A. DAAMEN te ROTTERDAM

is verschenen: een belangrijke nieuwe uitgaaf, welke bij de meeste Boekhandelaren voorhanden is en ter inzage te bekomen n.l. het **EERSTE** deel van

Het Leven van C. H. Spurgeon.

een werk, dat ongetwijfeld ieder die belangstelt in de dingen, die het Koninkrijk Gods aangaan, gaarne zal willen bezitten. Wie kennis maakte met de voortreffelijke geschriften van dezen prediker bij uitnemendheid, die voor zeer velen ook in ons land ten zegen is gesteld en duizenden heeft getroost en gesticht, zal zeker van zijn zoo rijk begenadigd, merkwaardig leven iets meer willen weten.

Welnu, bovenvermeld boek bevat daarvan de uitvoerige geschiedenis, door hemzelf beschreven, met platen en portretten versierd, tegen uiterst lagen prijs. Men vrage bij zijn Boekhandelaar of den Uitgever het Prospectus aan, waarin alle bijzonderheden zijn vermeld.

VERSCHEENEN:

Het SALON-PORTRET van PAUL KRUGER.

Prachtig uitgevoerd en gedrukt op zwaar voorcarton. Dit Portret is het laatste en zonder twijfel het best en gelijkest dat bestaat, vervaardigd naar de nieuwste foto, September 1899. Prijs in gewone lijst (notenhouw met zwart), 90 Cts. fr. p. post. Met korte levensschets van Oom Paul f 1.—. In luxe bruine lijst f 1,40, met schets f 1,50 fr. p. post.

J. DE GRUIJTER, Uitgever, Schoonhoven.

Verkrijgbaar bij elken soliden Boekhandelaar.

Wat zegt de Schrift?

Onder dezen titel verschijnt bij Gz. MEERBURG te HEUSDEN een Maandblad tot bevoordeling van het rechte lezen en uitleggen van Gods Woord, 16 bl. v. 2 kol. royaal 80 met omslag; f 1,50 p. jaar; onder red. van Prof. L. LINDEBOOM No. 1 is, op aanvraag, ter kennismaking te bekomen bij den uitgever. Wie vijf abonnees bezorgt, ontvangt den eerst-n jaargang gratis. Advertentiën 10 ct. per regel; bij abonnement, minder.

Snoodige opgave van intekening wordt vriendelijk verzocht.

Boek- en Handelsdrukkerij

VAN DE **Uitgeversmaatschappij**

»DE VECHT”

Brunkelen. Direct. P. MOBACH.

(Uitgave van het Geref. Traktaatgenootschap

»FILIPPUS”)

Beveelt zich beleefd

aan voor de levering

van alle voorkomende

Drukwerken.

Prakt. werk. Vlugge bediening

Concurrerende prijzen.

f 0,95 franco. franco f 0,95.

EEN SCHAT.

BAXTER, CUMMING, Mc. CHEIJNE, JAMES, KNAP, KRAIJENBELT, MEADE, NEWTON, SPURGEON.

BAXTER. Wat is de Hemel? 15 ct.

CUMMING. Zalig onze jonge dooden.

40 ct.

Mc. CHEIJNE. Der geloovigen blijdschap in God. 15 ct.

JAMES. Een wel doorgebrachte Zondag, een voorsmaak van den Hemel.

15 ct.

KNAP. Het eenzaam bidden. f 1.—.

KRAIJENBELT. Afscheidsgroet. 15 ct.

— De ware Zielespijs. 60 ct.

— Het vertrouwen der geloovigen. 25 ct.

— Gedachtenisrede 25 ct.

MEADE. De bijna Christen ontdekt.

50 ct.

NEWTON. Lofzang der gezaligden. 30 ct.

SPURGEON. Uit de schatkamers van David. 40 ct.

Ziedaar een 12-tal boeken, dat oorspronkelijk f 4,30 kostte en daarvoor reeds **niet te duur** was.

Maar nu — om dit degelijk pakket onder aller bereik te brengen, bied ik het aan voor slechts

vijf en negentig cent.

Inderdaad, een ongekend aanbod.

Wie dez-n schat van gezonde, degelijke lectuur in zijn bezit wenscht, make spoed en zende postwissel, waarbij staat: **»EEN SCHAT”** aan

T. SLAGTER te Kollum.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is versch.:

FEESTSTOFFEN

DOOR **S. VAN VELZEN,**

in leen Hoogleraar aan de Theol. School.

TWEDE DRUK. 289 BLAZZ. f 1,00

Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger f 1,75. De tweede druk, met zeer duidelijke letter, slechts **f 1,00.**

Alle Boek nemen bestelling-n aan. Na ontvangst van postwissel **f 1.—** wordt het **franco** verzonden door den uitgever.

8 BROCHURES 75 cent in plaats van f 3,90.

GIJZEN. Kerkformatie (50 bladz.) 40 ct. voor **10** ct.; Zestien Amsterdamsche resolutiën (55 bladz.) 50 ct. voor **15** ct.; Ten Hoor. Afscheiding en doleantie (154 bladz.) 90 ct. voor **30** ct.; Afscheiding of doleantie (113 blz.) 60 voor **20** ct.; VAN N.S. De volheid des tijds (38 bladz.) 20 ct. voor **10** ct.; VAN VELZEN. Open brief inzake het ambt der overheid (16 bladz.) 25 ct. voor **10** ct.; Verdediging en toelichting van ene zinsnede uit art. 36 der Nederl. Geloofsbelijdenis (72 bladz.) 60 ct. voor **20** ct.; Gelegenheidsrede (56 bladz.) 50 ct. voor **15** ct.

Ieder brochure wordt op ontvangst van het bedrag franco toegezonden tegen de daarbij vermelde prijzen. Wie al de 8 stuks verlangt, zend de postwissel van slechts **75 ct.**, waarbij staat »BROCHURES” aan den boekh.

T. SLAGTER te Kollum (Fr.)

Is verschenen: **DE GEREFORMEERDE BEGINSELEN EN DE KERKGESCHIEDENIS.**

REDE

gehouden bij de aanvaarding van het hoogleeraar-ambt in de theologie, aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, op Vrijdag 26 Januari 1900,

DOOR

Dr. H. H. KUYPER.

Prijs f 0,75.

Leiden. D. DONNER.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer R. D. Hoornaar te Makum f 83,50; door Ds. C. W. E. Ploos van Amstel te Zwolle f 175; door den heer K. Dingemars Az. te Grijpskerke f 0,50; door Ds. J. E. Vonckenberg te Voorthuizen f 121,50; door den heer G. de Leeuw, van de 10 Ct.-vereën te Utrecht f 19,80, van Mr. J. N. N. 2 x f 1 = f 2, van Mr. J. N. N. te Vreeswijk f 1,20, van P. f 0,50, van de dienstb. Bar. H. f 1,20, van Mr. f 24,70; door den heer J. Bouwes te Appingedam, van K. N. f 1.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit.)

Van de Geref. kerk te Bolsward A f 6; van idem te Bolsward B f 8,34; van idem te Exmorra f 2,02½; van idem te Gaast f 6,10; van idem te Idsegahuizen f 4,10; van idem te Kubaard f 5,20; van idem te Schietens f 2,18; van idem te Maklum f 5,29; van idem te Oosterend f 6,85½; van idem te Pinxjum f 0,96; van idem te Schraard f 4,22½; van idem te Tjerkwerd f 0,75; van idem te Witmarsum f 3,05; van idem te Wommels f 5,90; van idem te Wons f 8,90; van idem te Hasselt (halve collecte) f 8,77½; bij een spreekbeurt van den heer Jb. van O. te Dokkum f 18,07; bij een spreekbeurt door Dr. A. G. Honig te Utrecht f 47.

Aan Schenkingen:

Door den heer G. de Leeuw te Utrecht, van Mr. A. v. E. f 2,50; van N. N. f 1.

Voor de Medische Faculteit:

Door Ds. C. W. E. Ploos van Amstel te Zwolle f 10,50.

Voor het Hospitium:

Door den heer J. van Kammen te Kollum, van de Halvestuivers-vereeniging f 40.

Voor het Studiefonds:

Door den heer J. van Kammen te Kollum, van de Halvestuivers-vereeniging f 40.

S. J. SEEFAT, Penningmeester.